

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייים

ע"פ 1333/18

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט י' אלרון

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: מואנס גוהר

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 3.1.2018 בת"פ 60756-11-15 שניתן על ידי כבוד השופטת ר' בש

תאריך הישיבה: ד' בתשרי התשע"ט (13.9.2018)

בשם המערערת: עו"ד נילי פינקלשטיין

בשם המשיב: עו"ד עאדל בויראת

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 3.1.2018 בת"פ 60756-11-15 (השופטת ר' בש), בגדרו הוארך מאסר על-תנאי בן 8 חודשים (שהוטל על המשיב בת"פ 31961-04-14, להלן: ההרשעה הקודמת), למשך שנתיים; ניתן צו לביצוע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות; ניתן צו מבחן למשך 12 חודשים; והופעלה התחייבות כספית בסך של 4,000 ₪ עליה חתם המשיב בהרשעתו הקודמת.

רקע ועיקרי כתב האישום המתוקן

2. על-פי כתב האישום המתוקן, ביום 14.11.2015 בסמוך לשעה 13:50, חסמו המשיב ומספר אנשים נוספים את מכוניתו של המתלונן באמצעות שני כלי רכב, בזמן שהמתלונן עשה את דרכו לכיוון ביתו. לאחר שחסמו את דרכו של המתלונן, יצאו המשיב וחבריו מכלי הרכב כשהם אוחזים מוטות עץ, אחד מהם אוחז במגבה של רכב ('ג'ק'), והכו בחלונות ובשמשה הקדמית של המכונית בה שהה המתלונן; חלקן התנפצו. המתלונן יצא ממכוניתו, ספג מהלומה בראשו מאחד הנוכחים ונפל ארצה. המשיב וחבריו המשיכו להכות את המתלונן באמצעות החפצים שבידיהם כשהיה שרוע על הרצפה, ואז עזבו את המקום בשני כלי הרכב שבהם באו.

3. ביום 15.6.2017 הורשע המשיב על-פי הודאתו, שניתנה במסגרת הסדר טיעון (ללא הסכמה לעניין העונש), במיוחס לו לפי כתב האישום המתוקן: עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (סעיפים 333, 335(א) ו-335(א)(2) בצרוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)), ועבירה של חבלה במזיד ברכב (סעיף 413 בצרוף סעיף 29 לחוק).

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

4. בפתח דבריו עמד בית המשפט המחוזי על עיקרי כתב האישום המתוקן, ועל העבירות בהן הורשע המשיב. לאחר מכן פנה בית המשפט המחוזי לבחון את שני תסקירי שירות המבחן שהונחו לפניו. בתסקיר מיום 18.9.2017 צוין כי המשיב אינו לוקח אחריות על מעשיו אלא משליכה על אחרים. צוין כי בין המשיב לבין המתלונן נערך הסכם 'סולחה', בגדרו נקבע פיצוי למתלונן בסך של 15,000 ₪. הובעה התרשמות כי נוכח הישנות מעשי אלימות, חומרתם, והשימוש בנשק קר – וזאת לאחר שהמשיב השתתף במסגרת טיפולית בשירות המבחן לנוער – קיים סיכוי "במדרג בינוני" להישנות התנהגות אלימה, ברמת חומרה בינונית. יחד עם זאת, לאור התרשמות חיובית מיכולותיו של המשיב, מרצונו להשתלב במסגרת טיפולית, ובשים לב לגילו הצעיר, הומלץ על ענישה שתשלב הרתעה מוחשית ושיקום. לפיכך הוצע להטיל מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות; מאסר על-תנאי וצו מבחן. בתסקיר משלים מיום 19.12.2017 צוין, כי המשיב משתתף בצורה חיובית בקבוצה טיפולית, וכי הטיפול עשוי להפחית את הסיכון להישנות מעשי אלימות. שירות המבחן חזר על המלצותיו הראשונות: להימנע מהפעלת המאסר המותנה, להאריך את משכו, ולהטיל צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות.

5. לאחר שנדרש לטענות ב"כ הצדדים לעניין העונש, פנה בית המשפט המחוזי לקביעת מתחם העונש ההולם. בית המשפט המחוזי עמד על הפגיעה בערכים חברתיים – הזכות לשלמות הגוף, לבטחון ולשמירה על הרכוש. בית המשפט המחוזי התייחס גם לחומרה היתרה שבעבירות אלימות בכלל, ובנסיבות ביצוע העבירה בפרט – העדר התגרות, התכנון המוקדם, האכזריות שבמעשים, והנזקים שנגרמו לקרבן ולרכוש. נוכח האמור, ולאחר סקירת מדיניות הענישה הנהוגה, הגיע בית המשפט המחוזי לכלל מסקנה כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב נע בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל. אשר לעונש המתאים בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי התייחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובהן גילו הצעיר, והחשש כי עונש מאסר בפועל עשוי לפגום בתהליך השיקום ולהפוך את המשיב לעבריין מועד. מנגד צוינו הרשעתו הקודמת של המשיב ועונש המאסר המותנה שתלוי ועומד נגדו. לאחר שקילת נסיבות אלו, נקבע כי מטעמי שיקום ראוי לחרוג לקולא מהמתחם שנקבע, בהתאם להוראת סעיף 40ד(א) לחוק. עמדה זו התבססה בעיקרה על אימוץ המלצות שירות המבחן, שתסקיריו בנוגע למשיב "מדברים בעד עצמם ומלמדים כי קיים במקרה זה סיכוי של ממש לשיקומו" (פסקה 41 לגזר הדין). בית המשפט המחוזי החליט להאריך את המאסר המותנה בן 8 החודשים (שהושת בעקבות ההרשעה הקודמת), למשך שנתיים נוספות; הורה על צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות; צו מבחן למשך 12 חודשים; והפעלת התחייבות כספית להימנע מעבירת אלימות עליה חתם המשיב בעקבות הרשעתו הקודמת, בסך של 4,000 ₪.

מכאן הערעור שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

6. המדינה מערערת על קולת העונש. לשיטתה, שגה בית המשפט המחוזי בהחלטתו לסטות לקולא ממתחם העונש ההולם מחמת שיקולי שיקום, משני טעמים עיקריים: ראשית, המשיב החל בטיפול שיקומי ראשוני בלבד, שאינו יכול ללמד כשלעצמו על סיכויי השיקום. שנית, המשיב עבר תהליך שיקום בעבר, בעקבות הרשעתו הקודמת, ללא הועיל. כמו כן, לשיטת המדינה, תסקירי שירות המבחן אינם מציגים תמונה חיובית, ועולה מהם התרשמות ברורה על מסוכנות מצדו של המשיב, וצורך בענישה מוחשית. הודגשו חומרתה היתרה של העבירה, אופן ביצועה, והנזק החמור שנגרם לקורבן העבירה, המעידים גם הם על מסוכנותו של המשיב ועל הצורך בהטלת עונש חמור. עוד נטען, שמלבד שיקולי השיקום, יש ליתן משקל לשיקולי גמול והרתעה, ושאינן בריצוי עונש מאסר כדי למנוע הליכי שיקום. לבסוף נטען, כי היה

מקום לחייב את המשיב בתשלום פיצוי לנפגע העבירה גם במסגרת ההליך הפלילי, חרף הסכם ה'סולחה' והפיצוי שנקבע במסגרתו.

7. בדיון שנערך לפנינו ביום 13.9.2018 חזרה ב"כ המדינה על נימוקי הערעור, והדגישה את טענתה המרכזית לפיה שגה בית המשפט המחוזי בכך שסטה ממתחם העונש ההולם על בסיס שיקולי שיקום. לשיטתה, מדובר אך בראשיתו של תהליך שיקום, שאין בו כדי להוות בסיס מוצק דיו לחריגה כה משמעותית ממתחם העונש ההולם. ב"כ המדינה הדגישה כי בין הרשעתו הקודמת של המשיב – גם היא בעבירת אלימות – לבין העבירה נשוא הערעור, עברו 7 חודשים בלבד. לשיטתה, גזר הדין הקודם היה בעל אופי שיקומי, וחזרתו של המשיב לסורו מעידה כי אין מקום לבכר שיקולי שיקום בשלב זה. ב"כ המשיב טען מנגד שאין מקום להתערב בגזר הדין, תוך עמידה, בין היתר, על האמור בתסקירי שירות המבחן, סיכויי השיקום וההמלצה להימנע מהטלת מאסר בפועל; השתתפותו הפעילה של המשיב בתהליך הטיפול מאז ביצוע העבירה; התקופות שבהן שהה המשיב במעצר; הודאתו ולקחת האחריות מצדו וכן עריכת הסכם ה'סולחה' ותשלום הפיצוי לקורבן העבירה.

8. לקראת הדיון בערעור הונח לפנינו תסקיר משלים מטעם שירות המבחן. בתסקיר צוין כי המשיב משתתף באופן פעיל וחיובי בקבוצה טיפולית, ותהליך הטיפול מתקדם, תוך קשיים בגילוי אמפתיה לגבי הפגיעה במתלונן. עוד צוין כי ביום 30.7.2018 נפתח נגד המשיב תיק על עבירת סמים המצוי בשלבי חקירה, שאת מעורבותו בו הסביר הלה על רקע קיומם של קשרים חברתיים 'שוליים'. קיים צורך בהמשך טיפול, וההתקדמות בו יכולה להביא להפחתת הסיכון להישנות ביצוע עבירות דומות. הוערך כי מאסר בפועל יקטע את התהליך השיקומי, והומלץ לאפשר למשיב להמשיך במיצויו. בדיון שנערך לפנינו ביום 13.9.2018 ציינה נציגת שירות המבחן, כי עונש מאסר בפועל "בהחלט יכול להיות מקובל". אולם, הובעה העמדה לפיה מאסר בפועל יקשה על השיקום, בפרט מן הפן של התנתקות המשיב מנטייתו להתחבר ל'חברה שולית'. לפיכך, הומלץ להאריך את צו המבחן בחצי שנה, לצד עונש של מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

דיון והכרעה

9. לאחר שעיינו בגזר הדין של בית המשפט המחוזי ונתנו דעתנו על טענות ב"כ הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, באנו לכלל למסקנה כי דין הערעור להתקבל. כידוע, לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בעונש שהושג בערכאה הדיונית, אלא רק במצבים חריגים המצדיקים זאת, כגון סטייה ניכרת מהענישה המקובלת במקרים דומים

(ראו ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)). לטעמנו, הנדון דידן נמנה על מקרים אלו.

10. חומרת מעשיו של המשיב מדברת בעד עצמה. תופעות של אלימות הפכו לחזון נפרץ במחוזותינו, ובית משפט זה עמד לא אחת על פגיעתן הרעה ועל הצורך בענישה חמורה ומרתיעה (ראו ע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל (16.8.2007)). נסיבות העבירה בענייננו – התכנון המוקדם, ההצטיידות בנשקים, והחבירה לאחרים לשם ביצוע העבירה – כולן משוות חומרה יתרה למעשיו של המשיב, ומציבות אותם ברף הגבוה של הפגיעה בערכים חברתיים (ראו, למשל, ע"פ 3863/09 מדינת ישראל נ' חסן (10.11.2009); ע"פ 6971/13 עמרן נ' מדינת ישראל (23.9.2014)).

11. אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה – תהליך השיקום, המלצות שירות המבחן, גילו הצעיר של המשיב – כל אלו הצדיקו לדעת בית המשפט המחוזי סטייה ממתחם העונש ההולם שקבע. לטעמנו, הצדק עם המערערת בטענתה. בית המשפט המחוזי נתן משקל-יתר לנסיבות אלו ולשיקולי השיקום. המשיב מצוי בתחילת תהליך השיקום, ונראה כי התהליך עשוי להיטיב עמו ולהפחית את מסוכנותו. יש לברך על כך. יחד עם זאת, הישנות התנהגותו האלימה של המשיב זמן קצר לאחר הרשעתו הקודמת, בגינה תלוי ועומד נגדו עונש מאסר על-תנאי, והעובדה שכבר עבר תהליך שיקום בעברו, מדגישות את הצורך בהרתעה. גם אם ניתן להצדיק, מטעמי שיקום, חריגה מהרף התחתון של מתחם העונש ההולם, אין להלום חריגה במידה זו שקבע בית המשפט המחוזי. תהליך השיקום יכול להמשיך גם מאחורי סורג ובריח. כפי שהזכירה ב"כ המדינה, והדבר צוין גם בתסקיר המשלים שהונח לפנינו, דומה שגם מחוץ לכותלי בית הסוהר המשיב עודנו מקיים קשרים במידה זו או אחרת עם 'חברה שולית', לדבריו.

12. נוכח האמור, החלטנו לקבל את ערעורה של המדינה. בשים לב לכך שאין ערכאת הערעור נוהגת למצות את מלוא חומרת העונש, החלטנו כי על המשיב יושת עונש של 8 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, ויופעל התנאי העומד נגדו בגין הרשעתו הקודמת. תקופות המאסר ירוצו במצטבר, ובסה"כ ירצה המשיב 16 חודשי מאסר בפועל. רכיב גזר הדין שעניינו הפעלת ההתחייבות הכספית בסך של 4,000 ₪ יעמוד בעינו.

המשיב יתייצב לריצוי עונשו בימ"ר קישון ביום 28.10.2018 עד השעה 10:00, או על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המשיב

לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, א' בחשון התשע"ט (10.10.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט